

Binnen de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties hebben enkele fracties de behoefte een aantal vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Minister van Binnenlandse Zaken over onder meer het Jaarverslag en Slotwet Koninkrijksrelaties en BES-fonds 2024 (Kamerstuk 36 740 IV, nr. 1).

De voorzitter van de commissie,
O. van Dijk

Adjunct-griffier van de commissie,
Van der Graaf

Inhoudsopgave

- I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties**
 - Inbreng van de leden van de PVV-fractie
 - Inbreng van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie
 - Inbreng van de leden van de VVD-fractie
 - Inbreng van de leden van de NSC-fractie
- II. Reactie van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties**
- III. Volledige agenda**

I. Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inbreng van de leden van de PVV-fractie

De leden van de PVV-fractie hebben met zorg kennisgenomen van de Slotwet 2024 voor de begrotingshoofdstukken Koninkrijksrelaties (IV) en BES-fonds (H). Zij constateren dat er opnieuw sprake is van aanzienlijke slotverschillen tussen begroting en realisatie.

Zo blijkt uit de stukken onder meer dat er sprake is van een wisselkoersste-
genvaller van circa € 10,7 miljoen en van € 2,9 miljoen aan extra
verplichtingen binnen het BES-fonds. Deze verplichtingen zijn veelal
meerjarig van aard en zijn aangegaan zonder voorafgaande budgettaire
dekking. Daarnaast is de subsidie aan de Omgevingsdienst Nederland
(€ 1,7 miljoen) niet op een structureel budget ingepast binnen het jaar
2024. Voornoemde leden vinden het zorgelijk dat dergelijke meerjarige
verplichtingen zonder voorafgaande dekking telkens via slotwetten
worden rechtgezet, waarmee de begrotingsdiscipline wordt uitgehold.

Aan de ontvangstenzijde valt op dat de inkomsten lager zijn uitgevallen
dan geraamd, met als voornaamste oorzaak de herfinanciering van
coronaleningen aan Curaçao en Aruba tegen aanzienlijk lagere renteta-
rieven. Voor Curaçao is de rente verlaagd van 5,1% naar 3,4%; voor Aruba
van 6,9% naar 5,1%.

De aan het woord zijnde leden merken op dat de renteverlaging voor
Aruba reeds is doorgevoerd, terwijl de bijbehorende rijkswet voor
financieel toezicht, die uiterlijk op 1 mei 2025 afgerond had moeten zijn,
nog altijd niet is vastgesteld. De deadline is inmiddels verstreken, maar tot
op heden is er geen bestuurlijk akkoord bereikt en geen afgerond
wetsvoorstel ingediend. Deze leden hebben zich altijd uitgesproken tegen
het verlenen van financiële voordelen zonder voorafgaande wetgeving die
toezicht en hervormingen waarborgt. De vraag dringt zich op waarom het
kabinet desondanks is overgegaan tot een rentekorting voor Aruba.

Daarnaast maken de leden van de PVV-fractie zich ernstige zorgen over de
situatie op Curaçao. De regering van Curaçao heeft geen financiële
voorzieningen getroffen voor de aflossing van de coronalening die op
15 oktober 2025 afloopt, terwijl dit moment al jarenlang bekend is. In
plaats van te reserveren voor deze aflossing, heeft de Curaçaose regering
in aanloop naar de verkiezingen van maart 2025 fors uitgegeven,
ogenschijnlijk met het doel de kiezer op uiteenlopende manieren te
plezieren. Naar het oordeel van deze leden getuigt dit van een gebrek aan
financiële verantwoordelijkheid en begrotingsdiscipline.

Het is onbestaanbaar dat het Rijk wederom een herfinanciering zou
moeten toestaan voor een land dat willens en wetens geen dekking heeft
geregeld voor een bekende verplichting, en tegelijkertijd de begroting

heeft misbruikt voor verkiezingsdoeleinden. De leden van de PVV-fractie vragen de Minister hoe dit gedrag zich verhoudt tot de waarborgfunctie en of het kabinet bereid is, bij een eventueel verzoek tot herfinanciering, keiharde voorwaarden te stellen en politieke consequenties te verbinden aan dit onverantwoordelijke financiële beleid.

Tot slot constateren deze leden dat slotwetten meer en meer worden ingezet als structureel correctie-instrument in plaats van als uitzondering. Daarmee verliest het oorspronkelijke begrotingsproces aan betekenis en wordt het parlementaire budgetrecht in de praktijk uitgehold.

Voornoemde leden hebben nog een aantal vragen. Waarom is de renteverlaging voor Aruba doorgevoerd, terwijl de consensusrijkswet voor financieel toezicht nog niet is afgerond? Wanneer verwacht de Minister deze rijkswet alsnog ter consultatie of indiening voor te leggen? Is de Minister bereid de renteverlaging van 6,9% naar 5,1% terug te draaien totdat de wet is vastgesteld? Hoe beoordeelt de Minister het feit dat Curaçao geen dekking heeft geregeld voor de lening die op 15 oktober 2025 afloopt? Is het kabinet voornemens om opnieuw in te stemmen met herfinanciering voor Curaçao? Zo ja, onder welke voorwaarden? Is het kabinet bereid renteverlagingen voortaan afhankelijk te maken van wetgeving, toezicht én resultaatsverplichtingen? Is de Minister bereid om in de toekomst af te zien van zogenoemde «bulletleningen», om te voorkomen dat leningen eindeloos geherfinancierd moeten worden indien er geen of slechts gedeeltelijke aflossing plaatsvindt? De Slotwet vermeldt een wisselkoerstegenval van circa € 10,7 miljoen binnen artikel 6 «Apparaat». Kan de Minister toelichten op welke wijze valutaverschillen in de toekomst zoveel mogelijk kunnen worden beperkt? Waarom komen deze tegenvallers structureel ten laste van Europees Nederland, en niet – althans gedeeltelijk – voor rekening van de landen waarvoor deze gelden zijn bestemd? Erkent de Minister dat het structureel corrigeren van begrotingsfouten via slotwetten het begrotingsproces uitholt? Welke maatregelen worden genomen om dit in de toekomst te voorkomen?

Inbreng van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de jaarstukken. Deze leden hebben voor dit moment een aantal vragen en opmerkingen.

De leden van de GroenLinks-PvdA-fractie maken zich zorgen over het feit dat veel mensen in het Caribisch deel van het Koninkrijk in armoede leven en moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen. Deze leden zouden daarom graag van het kabinet vernemen wat er in 2024 concreet is verbeterd voor de inwoners van het Caribisch deel van het Koninkrijk. Kan het kabinet hierbij concreet aangeven hoe de kosten van het levensonderhoud zich hebben ontwikkeld en hoe de inkomens en uitkeringen zich hebben ontwikkeld? Graag ontvangen deze leden hiervan een concreet overzicht per bijzonder BES-eiland en daarnaast vernemen deze leden graag hoe het kabinet in 2024 concreet heeft samengewerkt met de regeringen van de andere landen binnen het Koninkrijk om ook deze delen van het Koninkrijk hierbij te ondersteunen? Kan het kabinet ook aangeven of zij van oordeel is dat de bestaanszekerheid van de inwoners van de BES-eilanden in 2024 is verbeterd? Zo ja, waar baseert het kabinet deze constatering precies op?

Voornoemde leden constateren dat het kabinet in reactie op het verantwoordingsonderzoek van de Algemene Rekenkamer aangeeft dat de aanbevelingen ten aanzien van de knelpunten bij de realisatie van voldoende betaalbare woningen op de BES-eilanden op zal volgen. Deze

leden zouden graag een concreet tijdspad zien wanneer de in het commissiedebat d.d. 29 januari jl. toegezegde actielijst en de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer op dit punt worden uitgevoerd.

Tot slot ontvangen de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie nog een actuele stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de volgende aangenomen moties: 36 600 IV-11, 36 600 IV-14, 36 600 IV-12 en 36 410 IV-61.

Inbreng van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de stukken die geagendeerd zijn voor dit schriftelijk overleg, waaronder een aantal rapportages van C(A)ft en Cft BES. Zij hebben daarover nog een aantal opmerkingen en vragen.

Deze leden merken op dat er sprake is van veel woorden, maar weinig daden. De voormalig Staatssecretaris Szabó heeft dat zelf ook aangegeven tijdens de persconferentie op Bonaire (mei 2025). Er wordt te weinig tempo gemaakt met de afspraken met de eilanden. Voor de CAS-eilanden is er te weinig voortgang als gaat om financieel beheer en de afspraken in het kader van de landspakketten. Voor de BES-eilanden ook als het gaat om financieel beheer, maar ook in de uitvoering. Volgens het jaarverslag verbetert het financieel beheer gestaag. Waarop is deze constatering van het kabinet gebaseerd? Want wat de aan het woord zijnde leden betreft is dit nog volstrekt onvoldoende. Er is veel te weinig voortgang geboekt sinds 10-10-2010. Deze leden willen weten waarom het allemaal zo lang duurt. Er wordt fors geïnvesteerd en er wordt veel ondersteuning geleverd, maar de resultaten tot nu toe zijn nog ondermaats. De situatie bij Selibon is nog steeds niet opgelost. Het OV is nog steeds niet geregeld op Bonaire. De kwaliteit van de wegen op de BES is volstrekt onder de maat. Welke verklaring heeft het kabinet hiervoor? Wanneer kunnen deze zaken wel op orde zijn? Wat wordt daaraan gedaan? Graag krijgen deze leden een reactie.

De leden van de VVD-fractie vinden dat ook de verbetering van goed bestuur en integriteit op de CAS te wensen overlaat. Er zijn ook nog teveel gevallen van corruptie en vriendjespolitiek. Zo is enige tijd geleden de Arubaanse Minister Croes gearresteerd vanwege mogelijke betrokkenheid bij fraude bij verblijfs- en werkvergunningen. In het verleden was er een veroordeling voor corruptie, witwassen en valsheid in geschrifte van voormalig premier van Curaçao, Schotte. En in 2020 werd Heyliger, voormalig premier op Sint Maarten, veroordeeld voor het aannemen van steekpenningen en witwassen. Het ging om jarenlange verrijking ten koste van de burgers. En dat in het Koninkrijk der Nederlanden. Voornoemde leden gunnen alle eilanden een goed bestuur dat er is voor hun inwoners in plaats van voor zichzelf. Zij willen een steviger aanpak van ondermijnende criminaliteit, van corruptie, van vriendjespolitiek. Waarom staat hierover weinig tot niets in het jaarverslag? Wat is de aanpak van dit kabinet? Hoe kijkt de Minister daar naar? Welke stappen gaat het kabinet nog zetten op dit terrein? Graag krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie.

Ook het financieel beheer op de CAS is gewoon nog niet goed. Het lijkt financieel dweilen met de kraan open. De Rijkswet financieel toezicht Aruba is er nog steeds niet. Gevolg is dat Aruba een veel hogere rente krijgt. Aruba is inmiddels 16% van de begroting kwijt aan rente. Wanneer wordt het wetsvoorstel voor de Rijkswet financieel toezicht Aruba aan de Tweede Kamer voorgelegd? Waarom is dat wetsvoorstel er nog steeds niet? Wat zijn de redenen voor de vertraging? Als de Rijkswet is aange-

nomen, wat zijn dan de gevolgen voor het rentepercentage van de leningen voor Aruba? Want hierover zijn geen afspraken gemaakt. Graag krijgen deze leden een reactie.

Daarnaast heeft de verantwoording op Aruba grote achterstanden en er zijn verborgen schulden in PPS-constructies. De leden van de VVD-fractie willen weten wanneer de achterstanden op Aruba zijn ingehaald. En kan een overzicht gegeven worden van de verborgen schulden van Aruba in PPS-constructies? En hoe wordt eraan gewerkt om dit meer transparant te maken en op te lossen?

De aan het woord zijnde leden lezen in de media dat het kabinet-Wever-Croes roekeloos heeft gehandeld in de casus rioolafvalwaterzuivering en dat dat Aruba zo'n 190 miljoen gulden kost en misschien nog wel meer. Dit vanwege de omstreden overdracht van de rioolafvalwaterzuivering aan de speciaal daarvoor opgerichte Aruba Waste Water Solutions NV. Kan de brief van het C(A)ft (formeel) openbaar worden gemaakt? Wat vindt het kabinet van de handelwijze van Aruba? Kan het kabinet uitgebreid aangeven wat er precies speelt rondom dit onderwerp en de Tweede Kamer daarover informeren (bij voorkeur via antwoorden in dit schriftelijk overleg, maar anders zo spoedig mogelijk)? Zo ja, wanneer kan dat gebeuren? Klopt het dat er een onderzoek naar de gang van zaken rond de privatisering van de rioolwaterzuiveringsinstallatie loopt? Zo ja, wat voor onderzoek? Wie is de opdrachtgever? Hoe is Nederland daarbij betrokken? Welke gevolgen heeft deze constructie voor de prijzen op Aruba? Klopt het dat de directeur AWSS sinds enige tijd is geschort? Wat is de reden? Graag krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie.

Voornoemde leden vinden het opmerkelijk dat Sint Maarten sinds 2010 geen enkele begroting tijdig heeft vastgesteld. Hoe kan dit? Wanneer is dit probleem wel opgelost? Wat is er vorig jaar gedaan om dit te verbeteren? Klopt het dat er tekorten op de zorgfondsen zijn? Zo ja, hoe groot zijn die? Hoe wordt dat opgelost? Wat zijn daarvan de gevolgen? Er zijn wel meer belastinginkomsten. Kan daarvan een overzicht worden gegeven? Volgens het College financieel toezicht heeft Sint Maarten geen ruimte voor aflossing van de lening van Nederland (€ 73,5 miljoen). En daarom moet er worden geherfinancierd. Waarom is dat absoluut noodzakelijk volgens het kabinet? Wanneer valt daarover de beslissing? En welke voorwaarden gaat het kabinet aan een eventuele herfinanciering stellen? Graag krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie.

De leden van de VVD-fractie lezen dat Curaçao volgens het College financieel toezicht deels ruimte voor aflossing van de lening van Nederland (€ 139,7 miljoen) heeft, maar deels ook niet en ook deze moet geherfinancierd worden. Het is duidelijk dat Curaçao financiële problemen met het Curaçao Medical Center (CMC) heeft. Hoe groot is dat probleem? Wat doet het bestuur van Curaçao daaraan? Hoe wordt het probleem opgelost? En wanneer is het volledig opgelost? Deze leden vinden het onbegrijpelijk dat het Cft aangeeft dat er geen ruimte is voor aflossing, maar dat de Minister van Financiën van Curaçao wel 3 miljard gulden aan belastingschulden niet meer gaat innen. Hoe is dit meegewogen door het Cft? Welke ratio zit daarachter volgens het kabinet? Wanneer valt over de eventuele herfinanciering een beslissing? En welke voorwaarden gaat het kabinet aan een eventuele herfinanciering stellen? Graag krijgen deze leden een reactie.

Voor de leden van de VVD-fractie is herfinanciering van de leningen van Sint Maarten en Curaçao nog geen uitgemaakte zaak. Deze leden willen sowieso dat er in de toekomst aflossing van leningen in de begrotingen van de landen wordt opgenomen. Kan dat worden toegezegd? En

voornoemde leden willen dat voorstellen zoals 3 miljard gulden aan belastingschulden niet innen worden meegewogen. Hoe gaat het kabinet dat doen?

De leden van de VVD-fractie lezen in de halfjaarrapportages van het College financieel toezicht BES dat wordt gesteld dat het beter gaat met het financieel beheer. Er zijn wel kleine verbeteringen, maar structureel is het nog steeds niet op orde sinds 10-10-2010. Waarop is dit gebaseerd? Welke verbeteringen zijn er? Wat moet er allemaal nog gebeuren? En wanneer zijn de problemen opgelost? Graag krijgen deze leden een reactie.

De leden van de VVD-fractie hebben gelezen dat de Staatssecretaris recent op Bonaire ook heeft aangegeven dat hij geen woorden maar daden wil zien. Maar de vraag is wel: wat doet het kabinet zelf? Er wordt veel ruzie gemaakt met de bestuurders op de eilanden. Het financieel beheer is nog steeds onder de maat, er wordt niet geleverd. Daarvoor kijken deze leden toch echt naar beide partijen, de bestuurders op de eilanden, maar ook naar het kabinet. Er moeten gewoon goedkeurende accountantsverklaringen zijn, de interne controle moet gewoon goed zijn. Ook hier duurt het allemaal veel te lang. Deze leden willen weten welke acties het kabinet neemt om nu eindelijk eens orde op zaken te stellen. Graag krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie.

De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat alles veel te versnipperd is, ook als het gaat om de uitvoering. Elk ministerie houdt zich met zijn eigen zaken bezig. Er moet meer daadkracht worden getoond en regie genomen worden. Budgetten moeten ook tijdig beschikbaar worden gesteld door het ministerie. Zowel het kabinet als de bestuurders op de eilanden moeten het belang van de gewone mensen en bedrijven voor ogen houden. Zet die op één! Wat gaat het kabinet doen om de problemen van versnippering en het ontbreken van daadkracht en uitvoeringskracht op te lossen?

De leden van de VVD-fractie vinden het overkoepelend overzicht van de rijksuitgaven Caribisch Nederland in het jaarverslag ook nog te mager. Er staan alleen bedragen, maar er staat geen inhoudelijke toelichting. Kan de Minister toezeggen dat dit in de toekomst beter en uitgebreider wordt gedaan? Zo nee, waarom niet?

De leden van de VVD-fractie lezen dat gedeputeerde van Financiën Abraham van Bonaire vasthoudt aan zijn omstreden plan lokale belastingen weer door de eigen organisatie te laten innen. Hij slaat daarmee het dringende advies van zowel het College financieel toezicht als het Ministerie van BZK in de wind. Wat vindt het kabinet daarvan? Hoe beoordeelt het kabinet deze actie mede in het licht van de punten die hierna in deze inbreng aan de orde komen? Mag Bonaire dit zelfstandig besluiten? Wat gaat het kabinet hieraan doen?

De leden van de VVD-fractie begrijpen dat de begroting van Bonaire sinds 2019 is verdubbeld in omvang. Kan een totaaloverzicht gegeven worden van de bedragen voor de BES-eilanden sinds 2010 en de ontwikkeling daarin in de afgelopen jaren (per jaar)?

Uit de concept-jaarrekening van Bonaire blijkt dat dat er 73,7 miljoen dollar in kas zit. Dat is een gevolg van uitblijvende investeringen. Van de ontvangen 85 miljoen dollar in 2024 is maar 32 miljoen dollar besteed. Hoe gaat het kabinet ervoor zorgen dat het geld voor de mensen en bedrijven op de eilanden ook daadwerkelijk daar snel wordt besteed en niet op de plank blijft liggen? Wat is daarvoor nodig?

De leden van de VVD-fractie zien dat de eilandsraden en bestuurscolleges van de BES zijn verbolgen over het proces rondom de WolBES/FinBES. In tegenstelling tot wat is besproken in een werkconferentie met de BES door Staatssecretaris van Huffelen, wilde Staatssecretaris Szabó de Rijksvertegenwoordiger voor de BES behouden. Welk mandaat had Staatssecretaris Van Huffelen zo vlak voor het aantreden van het nieuwe, volgende kabinet? Overigens zijn deze leden van mening dat een nieuw kabinet een andere beslissing kan nemen over hoe een wet eruit moet komen te zien. Het is wel goed dat de communicatie hierover goed plaatsvindt. Bonaire noemt de handelwijze van Szabó disrespectvol, koloniaal en wantrouwend. Staatssecretaris Szabó noemt in een brief hun toon ongepast. Hoe gaat de demissionair Minister verder met dit proces? Wanneer kan het wetsvoorstel voor de wijzigingen van de Wol/BES/FinBES in de Tweede Kamer liggen? Graag krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie.

Bij de persconferentie na het laatste bezoek in mei 2025 van Staatssecretaris Szabó ging het ook mis. Er werd extra geld voor de BES aangekondigd: € 24 miljoen voor de landbouw en € 16 miljoen voor de infrastructuur/wegen. De Staatssecretaris sprak zijn teleurstelling uit dat er onvoldoende voor de burgers merkbare, resultaten worden geboekt, ondanks de miljoenen van het Ministerie van BZK. Geld blijft op de plank liggen, de Staatssecretaris wilde geen woorden maar daden. De leden van de VVD-fractie begrijpen dat en hebben dat hiervoor ook aangegeven. Daarop heeft het bestuurscollege weer gereageerd met een persbericht, er werd geklaagd over het uitblijven van het overmaken van geld en wil administratieve voortvarendheid van het Rijk en zegt dat Nederland de daadkracht van Bonaire ondermijnt. Hoe gaat de demissionair Minister deze impasse oplossen? Graag krijgen de leden van de VVD-fractie een reactie.

De leden van de VVD-fractie hebben eerder een punt gemaakt van het betalen door Nederland van beleid en onderwerpen die een taak zijn van de zelfstandige, autonome landen (CAS). Nederland is voor de zelfstandige landen alleen verantwoordelijk voor defensie en buitenland beleid. Dus waarom gebeurt er dan (buiten de landspakketten) meer dan dat? Het gaat dan om de Borgstellingsregeling MKB (betaald door het Ministerie van EZ) en 150 miljoen euro voor de energietransitie (SDE++, betaald door het Ministerie van KGG). Welke extra geldstromen zijn er naar de CAS (buiten de landspakketten)? Het geld voor de SDE++ is opgebracht door de Nederlandse belastingbetaler. Waarom is het volgens het kabinet logisch dat zelfstandige landen daaruit geld kunnen krijgen? En waarom betalen die landen daar dan niet aan mee? Eerder is toegezegd dat de Minister van KGG daar nog op zou reflecteren. Dat is nog niet gebeurd. Wanneer kan de Tweede Kamer de toegezegde reflectie ontvangen?

Voor 2025 hebben de leden van de VVD-fractie met enkele andere fracties de bezuiniging op de Koninklijke Marechaussee (KMar)teruggedraaid met een amendement. Deze was ingeboekt om de taakstelling op subsidies in te vullen. De KMar is echter helemaal geen subsidie, zoals bedoeld in de taakstelling. De KMar heeft een belangrijke rol op de eilanden. Deze leden vinden dit niet alleen in 2025 niet uitlegbaar, maar ook voor de komende jaren. Volgens de Staatssecretaris is er geld over vanwege personele bezetting. Voornoemde leden vinden dan ook dat dit probleem opgelost moet worden, in plaats van te bezuinigen. Hoe gaat het kabinet dit oplossen? Hoe gaat het kabinet de bezuiniging op de KMar terugdraaien in de begroting 2026 en daarna? Graag krijgen deze leden een reactie.

De leden van de VVD-fractie constateren dat er de afgelopen maanden terecht veel is gesproken over de afvalstort Selibon op Bonaire met gevolgen voor de veiligheid en de gezondheid van omwonenden en voor het milieu en de natuur. Een situatie die in Nederland misstaat. Er moet nog een verantwoording komen van de € 6 miljoen die is verstrekt aan Selibon en het Openbaar Lichaam Bonaire. Die komt medio juli 2025 definitief. Maar toegezegd is eerder een voorlopige uitkomst te delen met de Tweede Kamer. Wanneer kan dit plaatsvinden? En waarom staat er weinig tot niets over Selibon in het Jaarverslag 2024? De leden van de VVD-fractie krijgen graag een reactie.

Inbreng leden van de NSC-fractie

De leden van de NSC-fractie hebben kennisgenomen van het jaarverslag en de slotwet Koninkrijksrelaties en het BES-fonds voor het jaar 2024. Over deze stukken hebben zij een aantal vragen aan de Minister.

Deze leden lezen in de memorie van toelichting terug dat er sprake is van structurele onderuitputting, als gevolg van bijvoorbeeld arbeidskrapte. De onderuitputting is naar mening van deze leden aanzienlijk, zeker gezien de forse investeringen die bedoeld zijn om onder andere de bestuurskracht en sociaaleconomische structuur van de Caribische delen van het Koninkrijk te versterken. Voornoemde leden willen aan de Minister vragen wat de verklaring is voor de aanhoudende onderuitputting binnen de begroting Koninkrijksrelaties en in hoeverre acht de Minister deze ontwikkeling problematisch in het licht van de urgente maatschappelijke uitdagingen in de Caribische delen van het Koninkrijk? Verder lezen de aan het woord zijnde leden dat het jaarverslag het belang van het versterken van de uitvoeringskracht bij zowel de openbare lichamen van Caribisch Nederland als bij de autonome landen benadrukt. Tegelijkertijd blijkt uit de praktijk dat beperkte ambtelijke capaciteit bureaucratische belemmeringen en onvoldoende projectmanagement leiden tot een lage realisatiegraad. Deze leden willen aan de Minister vragen welke concrete maatregelen worden getroffen om de structurele uitvoeringsproblematiek op de eilanden aan te pakken, zodat de toegezegde middelen in de toekomst daadwerkelijk besteed worden aan de beoogde doelen? Nu onderuitputting kennelijk een jaarlijks terugkerend fenomeen is, willen deze leden vragen of de Minister bereid is met een periodiek mechanisme te gaan werken waarin beschikbare middelen bij niet-benutting worden herverdeeld naar projecten met een aantoonbare uitvoeringsslagkracht. Is het mogelijk hierbij daadkrachtig samen te werken met het Ministerie van Financiën en overige instellingen of departementen om de doelmatigheid van uitgaven structureel te verhogen?

De leden van de NSC-fractie lezen in het jaarverslag dat eind 2024 een overeenkomst is gesloten voor de bouw van een nieuwe gevangenis op Sint-Maarten, een voorziene oplevering in 2028. De geschiedenis van infrastructuurprojecten op Sint-Maarten, waaronder eerdere fases van de wederopbouw, het vliegveld en eerdere plannen rondom het gevangeniswezen, laat echter zien dat structurele obstakels zoals bestuurlijke zwakte, ontoereikende projectcoördinatie en beperkte toezichtcapaciteit de voortgang ernstig kunnen vertragen. Deze leden willen vragen hoe de Minister het risico beoordeelt dat de bouw van een nieuwe detentiefaciliteit wederom wordt vertraagd of onvoldoende wordt gerealiseerd, gezien de bestuurlijke en uitvoeringsproblemen? Kan de Minister toelichten welke concrete afspraken er zijn gemaakt over de planning, kwaliteitsbewaking en tussentijdse verantwoordingsmomenten voor dit project? En op welke wijze kan worden geleerd van eerdere fouten om deze opnieuw te voorkomen?

De leden van de NSC-fractie lezen dat in het jaarverslag wordt erkend dat er sprake is van aanzienlijke achterstand in de implementatie van mensenrechtenverdragen in Aruba, Curaçao en Sint-Maarten. Tegelijkertijd blijkt dat sinds het AIV-advies uit 2018 nauwelijks voortgang is geboekt: meerdere verdragen zijn nog niet geratificeerd of worden slechts «wenselijk» geacht voor medegelding. Deze verdragen betreffen onder meer de bestrijding van mensenhandel, bescherming tegen gedwongen verdwijning en rechten van personen met een handicap. Deze leden vragen hoe de Minister het beoordeelt dat er anno 2025 nog steeds zeven mensenrechtenverdragen zijn die niet of slechts deels van toepassing zijn op (delen van) het Caribisch deel van het Koninkrijk, terwijl deze verdragen voor het Europese deel van Nederland al jaren gelden. Acht de Minister het aanvaardbaar dat inwoners van het Caribisch deel van het Koninkrijk niet of slechts beperkt kunnen rekenen op bescherming door verdragen die elders in het Koninkrijk wél gelden? Deze leden vragen of de Minister een overzicht kan geven van alle internationale verdragen die in Europees Nederland wél gelden, maar in het Caribisch deel van het Koninkrijk nog niet zijn geïmplementeerd, alsmede een overzicht per verdrag wat de huidige stand van zaken is. Heeft de Minister de intentie zich in te zetten om al deze verdragen wel geldig te laten zijn in de Caribische delen van het Koninkrijk? Verder lezen deze leden dat het jaarverslag meldt dat een commissie met vertegenwoordigers van de vier landen toezicht houdt op implementatie, maar dat concrete doelstellingen, deadlines en een transparante planning ontbreken. Het is niet duidelijk wat prioriteit heeft.

Voortbordurend op een eerder gestelde vraag, kan de Minister aangeven waarom in het jaarverslag een concreet tijdpad of implementatieagenda ontbreekt? Heeft de Minister de intentie alsnog een dergelijk overzicht te verstrekken en toe te sturen aan de Kamer? De leden van de NSC-fractie hebben meerdere malen gehamerd op het tegengaan van versnipperde departementale verantwoordelijkheid wat betreft het bestuur op de Caribische delen van het Koninkrijk. Het nemen van regie door de verantwoordelijke bewindspersoon en een effectieve samenwerking zijn van groot belang voor de eilanden en landen. In het jaarverslag wordt gesteld dat het implementatietraject wordt geïntegreerd in een breder traject van het Ministerie van Buitenlandse Zaken. Kan de Minister aangeven of er bij deze keuze sprake is van gedeelde verantwoordelijkheid of juist afschuiving van regie? Is dit niet in tegenspraak met de toezegging van het kabinet aan de Kamer om jaarlijks te rapporteren over de voortgang? Kan de Minister overwegen het traject alsnog te beleggen bij een zelfstandige programmatische aanpak onder verantwoordelijkheid van de verantwoordelijke bewindspersoon van Koninkrijksrelaties? Mocht dit niet wenselijk zijn, om wat voor redenen dan ook, zou de Minister bereid zijn samen met het Ministerie van Buitenlandse Zaken een structurele rapportageverplichting aan de Kamer te voeren over de voortgang van de implementatie van internationale verdragen?

De leden van de NSC-fractie hechten veel waarde aan de situatie van gezinnen en de jeugd in de Caribische delen van het Koninkrijk. De Onderwijsinspectie heeft aangegeven dat scholen te maken hebben met problemen zoals onvoldoende kwaliteit, gebrek aan gekwalificeerd personeel, begeleiding van leerlingen of problemen met een onveilige schoolomgeving. Op sommige terreinen is vooruitgang geboekt, maar deze blijkt te kwetsbaar door een gebrek aan gekwalificeerd personeel en structurele ondersteuning. Deze leden maken zich grote zorgen over de mentale gezondheid van kinderen en jongeren, en er wordt geconstateerd dat – ondanks de vele onderzoeken – een totaaloverzicht van de situatie rondom gezinnen en jeugd ontbreekt. Zou de Minister kunnen toezeggen dat er zal worden gewerkt aan een dergelijk totaaloverzicht? Deze leden

zijn van mening dat een dergelijk overzicht de besluitvorming en voortgangsbewaking ten goede zal komen. Deze leden hebben in andere onderzoeken teruggelezen dat in bepaalde delen van Caribisch Nederland een normalisering is van kindermishandeling in de vorm van verbaal of fysiek geweld. De gezinsdynamiek wordt vaak door financiële aspecten onnodig onder druk gezet. Deze leden willen aan de Minister vragen op wat voor manier op dit moment sprake is van ondersteuning voor gezinnen die in dit soort situaties verkeren. Op wat voor manier wordt in deze ondersteuning voorzien in gezinsvriendelijk beleid, financiële educatie en het doorbreken van opvoedingsstereotypen? Is de Minister van mening dat het huidige beleid voldoende is, of is het nodig dat dit beleid de komende periode flink moet worden verstevigd? Deze leden willen graag een uitgebreide toelichting op dit onderwerp.

II. Reactie van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

III. Volledige agenda

Jaarverslag Koninkrijksrelaties en BES-fonds 2024

Brief regering – Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, J.J.M. Uitermark – 21 mei 2025 Jaarverslag Koninkrijksrelaties en het BES-fonds 2024 – 36 740 IV-1

Antwoorden feitelijke vragen Jaarverslag Koninkrijksrelaties en BES-fonds 2024

Brief regering – Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, J.J.M. Uitermark – 10 juni 2025 Beantwoording vragen commissie over het Jaarverslag Koninkrijksrelaties en het BES-fonds 2024 (Kamerstuk 36 740 IV-1) – 36 740 IV-6

Slotwet Koninkrijksrelaties en het BES-fonds 2024

Begroting – Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, J.J.M. Uitermark – 21 mei 2025 Slotwet Koninkrijksrelaties en het BES-fonds 2024 – 36 740 IV

Antwoorden feitelijke vragen Slotwet Koninkrijksrelaties en BES-fonds 2024

Brief regering – Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, J.J.M. Uitermark – 10 juni 2025 Verslag houdende een lijst van vragen en antwoorden – 36 740 IV-8

Aanbieding van het rapport Resultaten verantwoordingsonderzoek 2024 bij Koninkrijksrelaties en het BES-fonds

Rapport/brief Algemene Rekenkamer – president van de Algemene Rekenkamer, P.J. Duisenberg – 21 mei 2025 Aanbieding van het rapport Resultaten verantwoordingsonderzoek 2024 bij Koninkrijksrelaties en het BES-fonds – 36 740 IV-2

**Antwoorden feitelijke vragen Aanbieding van het rapport
Resultaten verantwoordingsonderzoek 2024 bij Koninkrijksre-
laties en het BES-fonds**

Brief regering – Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, J.J.M. Uitermark – 10 juni 2025 Beantwoording vragen commissie, gesteld aan de regering, over het rapport Resultaten verantwoordingsonderzoek 2024 bij Koninkrijksrelaties en het BES-fonds (Kamerstuk 36 740 IV-2) – 36 740 IV-7

Rapportages voortgangscmissie Sint Maarten

Brief regering – Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, F.Z. Szabó – 12 februari 2025 Rapportages voortgangscmissie Sint Maarten – 36 600 IV-48

Tweede halfjaarrapportage C(A)ft en Cft BES 2024

Brief regering – Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, F.Z. Szabó – 15 april 2025 Tweede halfjaarrapportage C(A)ft en Cft BES 2024 – 36 600 IV-54